Ügyiratszám: 119/P/2009-3.

[…] részére

Tisztelt […]!

Beadványát, melyben leírta, hogy álláspontja szerint a 2009. január 16-án délután, a Magyar Nemzeti Bizottság által szervezett demonstráción gyülekezési jogának gyakorlásában korlátozták, illetve személyes adataival a megmozdulás kapcsán a Rendőrség visszaélt, köszönettel kézhez vettem.

Tájékoztatom, hogy panaszát a gyülekezési jog gyakorlását érintő részében az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 19. § (3) bekezdése alapján az állampolgári jogok országgyűlési biztosához áttettem.

A személyes adatokkal való lehetséges visszaéléssel összefüggő panaszára válaszolva tájékoztatom, hogy a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 42. §-ának (1) bekezdése lehetőséget biztosít arra, hogy a rendőrség *„a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt (a továbbiakban: felvétel)”* készíthessen.

Ugyanazon § (6) és (7) bekezdése szerint a *„készített felvétel, illetőleg az abban szereplő személyes adat csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény, szabálysértés vagy a közlekedés szabályainak megsértése miatt indult büntető-, szabálysértési vagy más hatósági eljárás során, körözött személy vagy tárgy azonosítása vagy a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében használható fel.*

(7) Ha a (6) bekezdésben megjelölt eljárás lefolytatásához vagy az ott meghatározott egyéb célból azokra nincs szükség, […] a rögzített felvételt a rögzítést követő harminc nap elteltével törölni kell”.

A jogi környezet feltárása érdekében idézem a fent hivatkozott szakaszhoz kapcsolódó szabályokat:

„Rtv. 42/A. § (1) A 42. § (7) és (8) bekezdésében meghatározott határidőn belül a 42. § (1), (2) és (5) bekezdése szerint rögzített felvételből - a külön jogszabályban meghatározott szabálysértési, bűnüldözési, igazságszolgáltatási, illetőleg nemzetbiztonsági feladatok ellátása céljából - a nyomozó hatóság, a belső bűnmegelőzési és bűnfelderítő feladatokat ellátó szerv (e törvény alkalmazása szempontjából a továbbiakban: Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata), a szabálysértési hatóság, az ügyészség, a bíróság, a nemzetbiztonsági szolgálatok, nemzetközi jogsegély keretében külföldi hatóság, jogainak gyakorlása érdekében az érintett, valamint a jogszabály alapján eljárás kezdeményezésére irányuló jogának gyakorlása érdekében harmadik személy igényelhet adatot.

(2) A Rendőrség a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja.

(3) Az, akinek jogát vagy jogos érdekét a felvétel rögzítése érinti, a 42. § (6) bekezdésében megjelölt eljárás lefolytatásához vagy az ott meghatározott egyéb cél érdekében kérheti, hogy az adatot annak kezelője az adat továbbításáig, de legfeljebb harminc napig ne törölje.

(4) A (3) bekezdés szerinti kérelem benyújtására a felvétel rögzítésétől számított, a 42. § (7) bekezdés a) pontjában meghatározottak szerinti harminc napon, a 42. § (7) bekezdés b) pontjában meghatározottak szerinti öt, illetve a 42. § (7) bekezdés c) pontjában meghatározottak szerinti három munkanapon belül, a jog vagy jogos érdek valószínűsítésével van lehetőség.

(5) Bíróság vagy más hatóság megkeresésére a rögzített felvételt haladéktalanul meg kell küldeni. Ha a (3) bekezdés szerinti kérelem benyújtásától számított harminc napon belül nem kerül sor megkeresésre, a rögzített felvételt törölni kell.”

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 3. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli. Amint az az idézett szabályokból kiolvasható, a rendőrség törvényi felhatalmazással rendelkezik arra, hogy az általa foganatosított intézkedésekről, így például egy demonstráció kapcsán tett intézkedésekről is, képfelvételt készítsen. Álláspontom szerint azonban nem lenne elfogadható az a gyakorlat, mely szerint a rendőrség az általa biztosított rendezvényeket függetlenül azok békés jellegétől mintegy rutinszerűen rögzítené.

A fenti kérdésről munkatársaim személyes konzultációt folytattak a Budapesti Rendőr-főkapitányság Biztosítási Osztályának munkatársaival. A BRFK tájékoztatása szerint az ideiglenesen telepített kamerák csak akkor rögzítenek, ha a demonstráció elveszíti békés jellegét, vagy olyan esemény történik, ami rendőri intézkedést indokol, illetőleg rendőri beavatkozásra van szükség. Ezekben az esetekben a képrögzítés a fent idézett jogszabályi felhatalmazás alapján történik. A BRFK arról tájékoztatta munkatársaimat, hogy az Ön által kifogásolt esetben a kamerák telepítve voltak ugyan, rögzítés azonban nem történt, mivel az említett körülmények nem indokolták azt. A kamera üzemben volt, tehát a távolból figyelemmel kísérték az eseményeket, de felvétel nem készült.

Az eset kapcsán szükséges annak tisztázása, hogy egy demonstráció békés lebonyolítása milyen magatartást kíván az államhatalom képviselőitől. A gyülekezési jog gyakorlása során az állampolgárok egy alapvető jogukkal élnek. A rendőrség minden intézkedése elő kell, hogy segítse az alapjogok gyakorlásának zavartalanságát. A jog céljával súlyosan ellentmondó gyakorlatnak kell tekintenünk az olyan hatósági magatartást, amely látszólag törvényes intézkedések megtételével (a demonstráció helyszínén kamerák ideiglenes telepítésével, kép- és hangfelvételek készítésével) azt a benyomást keltik az állampolgárokban, hogy a demonstráción való részvételüket megfigyelik, illetve dokumentálják. A rendőrség személyes adatok kezelésére vonatkozó törvényi felhatalmazásának rendeltetésével össze nem egyeztethető az olyan gyakorlat, amely nem veszi figyelembe a személyes adatok kezelésére vonatkozó nemzetközileg kimunkált alapelveket. Ezen alapelvek közül is kiemelten a célhoz kötött adatkezelés követelményét kell szem előtt tartani. A rendőrség nem kezelhet olyan személyes adatokat, amelyek valamely jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében nem nélkülözhetetlenek. E kívánalom gyakorlati érvényesülését illetően meginoghat az állampolgárok bizalma, amennyiben a demonstrációkon rendre azt kénytelenek tapasztalni, hogy kamerák fogadják őket. Az ilyen gyakorlatot elfogadhatatlannak kell tekintenünk. Nem technikai, hanem jogi kérdésnek tartom azt, hogy a gyülekezési jogát gyakorolni kívánó polgár tisztában lehessen azzal, hogy magatartását milyen módon figyelik, illetőleg dokumentálják, egy demonstráción milyen személyes adatait rögzítik. E követelménynek a technika mindenkori állását is figyelembe véve kell megfelelni.

A fentiekből következően szakmai álláspontom az, hogy a demonstrációk rendőri biztosítása kapcsán ideiglenesen elhelyezett képfelvevő eszközök működéséről, valamint arról a tényről, hogy a kamera csak rendőri intézkedés szükségessé válása esetén rögzít, megfelelő módon tájékoztatni kell a demonstráció résztvevőit. Nem fogadható el az az eljárás, melynek során a demonstráció résztvevői bizonytalanságban vannak abban a tekintetben, hogy az esetlegesen rájuk irányuló kamerák rögzítenek, vagy csak megfigyelő funkcióval vannak üzemben. A panoráma kamerák különösen is alkalmasak a bizonytalanság keltésére, hiszen az sem látszik, hogy milyen irányban képes az adott pillanatban képfelvétel készítésére.

Amennyiben az adott demonstráció elveszíti békés jellegét, vagy olyan esemény történik, ami rendőri intézkedést indokol, illetőleg rendőri beavatkozásra van szükség, úgy a rendőrség nem vitathatóan jogszerűen él a kép- és hangrögzítés törvényben biztosított lehetőségével. Az ilyen módon készülő felvételek értelemszerűen bizonyítékként szolgálhatnak olyan jogvitákban is, amikor az állampolgárok vitatják a rendőri intézkedések jogszerűségét.

A fentiekről tájékoztattam Budapest rendőrfőkapitányát, és arra kértem, hogy a leírt követelmények maradéktalanul érvényesüljenek a rendőrség által biztosított demonstrációkon. Végezetül tájékoztatom, hogy a demonstrációkkal összefüggő rendőri adatkezelésekre a továbbiakban kiemelt figyelmet fogok fordítani.

Bízom benne, hogy fenti tájékoztatásom segítséget nyújt Önnek jogai gyakorlásában.

Budapest, 2009. április 27.

Üdvözlettel

Dr. Jóri András